

Certifiserings- anpassat skogsbruk

Innehåll

Certifiera för ett ansvarsfullt skogsbruk	sid 3
Baskrav	sid 4
Skogsskötsel	sid 5
Sociala standarden	sid 8
Miljö	sid 9

FSC SLIMF

SLIMF är en förkortning av ”Small and Low Intensity Managed Forest”. Indikatorer för mindre markägare, SLIMF, i denna standard är tillämpliga för markägare med mindre än 1 000 hektar produktiv skogsmark. Under några SLIMF indikatorer redovisas ytterligare undantag för markägare med mindre än 20 respektive 50 hektar produktiv skogsmark.

FSC

FSC® (C092561) är den äldsta organisationen för certifiering. Den bildades 1993 i Toronto på initiativ av företrädare för miljöorganisationer, skogsbrukare, urbefolknings- och miljömärkningsorganisationer. FSC uppmuntrar till ett ansvarsfullt skogsbruk världen över. Den svenska FSC-standard godkändes 1998. Denna certifiering har använts och anpassats i stor del till det storskaliga skogsbruket. Den har också kommit att bli den mest använda gentemot massa- och pappersindustrins kunder.

PEFC

PEFC etablerades 1999 och är en global, fristående paraply-organisation för utvärdering och erkännande av nationella skogsstandarder. Dessa ska verka för ett uthålligt skogsbruk i enlighet med PEFCs kriterier. I Sverige godtogs den första skogsstandard enligt PEFC år 2000. PEFC utvecklades för vara anpassad till de mindre skogsbruken. PEFC-märkning har också hittills varit det mest efterfrågade certifieringen från våra kunder på sågade trävaror.

I Sverige finns cirka 23 miljoner hektar skogsmark. Drygt 12 miljoner hektar är certifierade enligt FSC och drygt 11 miljoner hektar enligt PEFC. Flera av dessa fastigheter har dubbla certifikat. Totalt är ungefär 8% av världens skogsmark certifierad enligt antingen FSC eller PEFC. I nuläget är PEFC det största systemet sett till arealen certifierad mark. FSC har störst andel spårbarhetscertifiering, som ger möjlighet att miljömärka produkter. Trenden är att antalet certifierade fastigheter konstant ökar.

Ska ni som skogsägare använda FSC:s logga på hemsida eller i tryck ska ni samråda med certifieringsansvarig på Vida Skog. Användandet måste skickas in och godkännas av Vidas Revisionsbolag.

Dubbelcertifiera för ett ansvarsfullt skogsbruk

Genom VIDA har skogsägare möjlighet att bli certifierade enligt FSC och PEFC. I denna broschyr sammanfattas de viktigaste delarna i FSC SLIMF och PEFC standarden. I många fall förekommer det direkta citat ur standardtexterna från FSC och PEFC.

Informationen nedan gäller i första hand fastigheter som är mindre än 1000 ha. För övriga fastigheter se Svenska FSC Standarden eller Svenska PEFC Standarden. Vill du ha mer information ta kontakt med din inköpare.

Vad är skogscertifiering?

Genom att bli skogscertifierad visar skogsägaren sitt engagemang för ett ansvarsfullt och uthålligt skogsbruk. Lite grovt kan det sägas att båda standarderna vilar på tre grundprinciper:

Skogsskötsel

Anger principiella riktlinjer för ett ekonomiskt uthålligt och ståndortsanpassat skogsbruk.

Miljö

Miljö inbegriper hänsyn till natur och kulturmiljö i skogsbruket.

Social Standard

Anger riktlinjer för arbetsförhållanden, rekreationsvärden och allmänhet skogsbruket.

Vad innebär det för skogsägaren?

Alla skogsägare som accepterar att leva upp till certifieringskraven för FSC och PEFC, kan ansöka om att bli certifierade genom Vida.

Att bli certifierad innebär att skogsägaren tecknar ett avtal med Vida Skog AB och åtar sig att följa de regler och rutiner Vida Skog AB har för FSC och PEFC.

Varför certifiera?

I en värld där skogsprodukter blir utsatta för konkurrens från alternativa material är det viktigt för Vidas kunder att visa att råvaran kommer ifrån skogar där ansvarsfullt och uthålligt skogsbruk bedrivs. Genom att erbjuda skogsägare dubbelcertifiering hoppas vi kunna öka volymen certifierad råvara och därigenom kunna tillmötesgå marknadens krav på certifierade varor.

Baskrav

Grön skogsbruksplan

För markinnehav om 20 ha produktiv skogsmark eller mer, ska en grön skogsbruksplan upprättas. Detta ska ske **inom 2 år** från att avtal om certifiering ingicks. På fastigheter under 20 ha produktiv skogsmark ska minst upprättas en skogs och miljöredovisning*. Registrerade natur och kulturvärden ska alltid redovisas vid certifieringstillfället. Skötselåtgärder som finns beskrivna i planen så som plantering, röjning och gallring ska utföras under planperioden. Det gäller även åtgärder i NS-bestånd. Avsteg ska motiveras. Förekomst av tjäderspelsplatser och rovfågelsbon ska dokumenteras i planen.

Naturvärdesbedömning

På fastigheter där en grön skogsbruksplan inte har upprättats ska en naturvärdesbedömning utföras enligt rutin. Detta för att säkerställa att inte avverkning sker i områden med höga naturvärden. Ta hjälp med naturvärdesbedömning, kontakta din inköpare.

Skogsentreprenörer

När entreprenör anlitas, ska skogsbrukaren försäkra sig om att entreprenören är PEFC certifierad och har vederbörlig kunskap om FSC. Avtal* ska tecknas mellan beställare och uppdragstagare, av avtalet ska omfattningen av uppdraget framgå.

Traktdirektiv

Vid anlitan av skogsentreprenad ska alltid nödvändig information tillhandahållas i form av traktdirektiv i enlighet med standardkraven. Information från skogsbruksplanen är grundläggande för traktdirektivet. Vid kontraktering av entreprenadtjänster i egen regi kan Vidas mall för traktdirektiv* användas.

Målbilder

Målbilderna som gemensamt tagits fram av skogsnäringen och myndigheterna. Det är ett bra hjälpmedel när du utför åtgärder i skogsbruk. Se målbilder på Skogsstyrelsens hemsida.

Dokumentation

Utförda skogsskötselåtgärder ska vara dokumenterade antingen i den Gröna skogsbruksplanen, traktdirektiv eller i dokumentet utförda åtgärder*.

**Dokument finns att hämta på vidas hemsida.*

Efterlevnad av lagstiftning

Skogsägaren skall beakta alla tillämpliga nationella lagar och de internationella avtal och överenskommelser som landet har undertecknat.

Revision

Skogsägaren accepterar kontroll av att respektive certifieringsstandard följs. Denna kontroll utförs antingen av Vida Skog AB eller extern oberoende kontrollant.

Offentlighet

Uppgifter om skogsbruksplanens natur och kulturvårdsavsättningar. Mål för skötseln ska redovisas.

Avtal

Ett skriftligt avtal om certifiering tecknas mellan samtliga ägare av skogsinnehavet och Vida Skog AB. Samtliga fastigheter med enhetligt ägande utgör grund för certifieringen. Genom avtalet förbinder sig skogsägaren att följa gällande standard och de regler Vida Skog AB har för certifikatet.

Skogsskötsel

Skogsbruket ska bedrivas så att gällande lagar och branschpraxis följs. Skogsbruket ska vara uthålligt och baseras på vetenskapligt beprövade, ståndortsanpassade metoder och principer. Med uthålligt skogsbruk avses ett långsiktigt brukande med syfte att bevara eller förstärka fastighetens tillgångar i form av skogsproduktion, naturvärden och sociala värden. Skogsbruket ska ha ett marknadsperspektiv och använda tillgänglig marknadsinformation och studier (exempelvis SLU:s hemsida <http://www.slu.se/institutioner/skogens-produkter/>). Skogsförvaltningen ska förebygga oönskade bränder och otillåten verksamhet som illegal avverkning och illegal markanvändning.

Aktivt, Ekonomiskt skogsbruk

- Skogsbruket bedrivs aktivt, ekonomiskt och uthålligt i enlighet med skogsvårdslagen och annan relevant lagstiftning.
- För att uppnå en ekonomiskt, hög och värdefull skogsproduktion prioriteras säkra förnyringsmetoder.
- Skogsskötseln ska baseras på ståndortsanpassade metoder och principer.
- Trakthyggesbruk är den vanligast förekommande och mest utvärderade skötselmetoden i Sverige. Andra skötselmetoder har inte samma forskningsunderlag men kan vara intressanta alternativ med avseende på t.ex. variation i landskapet, rekreation och naturvård.
- Den gröna skogsbruksplanen ska vara utgångspunkt för fastigheter över 20 hektar.

Skogsbränsle

- Uttag av virke och skogsbränslesortiment är en naturlig del av ett aktivt skogsbruk och ska utföras på ett hänsynfullt sätt så att markens långsiktiga produktionsförmåga bevaras.
- Uttag av skogsbränsle ska endast göras på lämpliga marker och då risk för markskador inte föreligger.
- I samband med uttag av avverkningsrester ska hänsyn i form av grova toppar av tall och löv lämnas.

Bekämpningsmetoder

- Giftiga medel för bekämpning av skadegörare får endast användas när andra lämpliga metoder inte finns att tillgå. Endast medel godkända av Kemikalieinspektionen får användas.
- Kravet på att skydda vatten skall speciellt respekteras.

Tillägg FSC

Behandling och behandlade plantor med insekticider får användas om dispens beviljats, Vida söker en begränsad dispens för alla FSC certifierade medlemmar. Kontakta din inköpare om dispens och information om tillåtna preparat.

Gödsling

- Gödsling med kväve och mineralämnen bedrivs i enlighet med Skogsstyrelsens föreskrifter.

Främmande trädslag

- Vid användande av främmande trädarter ska risker som skogsskadeangrepp, effekter på biologisk mångfald och oönskad självspridning beaktas.
- Inhemska arter ska alltid övervägas.
- Förekomst av främmande trädarter ska dokumenteras i skogsbruksplanen.

Tillägg FSC

Skogsbrukare ska begränsa eventuell användning av främmande trädslag så att den totala arealen nyanlagda bestånd med främmande trädslag från 2009 högst uppgår till 5 % av den produktiva skogsmarksarealen. Skogsbrukare med ett markinnehav på 50 hektar eller mindre begränsar eventuell nyanvändning av främmande trädslag till maximalt 2,5 hektar av den produktiva skogsmarken. Återbeskogning med främmande trädslag på mark som tidigare dominerats av främmande trädslag omfattas inte av arealbegränsningen.

Föryngring av gran i nemoral zon

(delar av Halland, Skåne och Blekinge)

PEFC har ingen begränsning av hur stor del av fastigheten som får utgöras av grandominerade bestånd.

Tillägg FSC

I den nemoral zonen saknas gran ursprungligen men är inplanterad på många platser.

- Skogsbrukare med markinnehav inom den nemoral zonen utanför granens naturliga utbredningsområde, ska planera och bruka innehavet där det är lämpligt så att på sikt mindre än 50 % av den produktiva skogsmarksarealen utgörs av bestånd dominerade av gran.

Ungefärlig gräns för nemoral zon

Väster E6 från Kungälv söder ut till Laholm därefter syd öst till Örkelljunga vidare i höjd med Knislinge och Näsum till E22 sedan söder E22 till Jämjö. Denna gräns är en riktlinje det är sedan naturtyp och markförhållanden som styr i vilken zon som fastigheten ligger.

Omvandling av skogsmark

Omvandling av skogsmark till annan markanvändning får bara ske undantagsvis och om det följer lagstiftningen. Man ska också ha fått de tillstånd som behövs och genomfört eventuella samråd. Exempel på omvandling är:

- Utveckla skogsbruks- och samhällsrelaterad infrastruktur som till exempel vägar, vindkraft m.m.
- Forskning.
- Förbättra förutsättningar för friluftsliv.
- Bevara eller utveckla kulturmiljövärden eller biologisk mångfald.

Tillägg FSC

Begränsad markomvandling är tillåten under vissa förutsättningar. För vindkraftsanläggningar gäller till exempel att etablering inte får ske i nyckelbiotoper eller skogar med höga bevarandevärden. För varje vindkraftsverk avsätts 1 hektar produktiv skogsmark för naturvårdsändamål.

Beskogning av öppen mark

Tillägg FSC

Skogsbrukare ska inte anlägga skog på avgränsade öppna eller igenväxande kulturmarker i skogslandskapet mindre än 0,5 hektar. Gäller ej fastigheter under 20 ha.

Vilt

Skogsägare ska verka för att viltstammarnas storlek anpassas så att de långsiktiga målen för skogsskötsel och naturvård uppnås. Ett nära samarbete mellan skogsbruk och jägare är en förutsättning för att uppnå målet om en livskraftig viltstam i balans med fodertillgång.

- Skogsägare ska verka för balans mellan klövviltpopulationens storlek och fodertillgången så att skadenivåerna hålls nere.
- Som underlag för att bedöma om viltstammarnas storlek är väl avvägd ska objektiva, kvalitetssäkrade metoder användas.

Klövviltstammarnas storlek kan anses vara väl avvägd och i balans med fodertillgången när:

- rönnskog, asp, sälg och ek (RASE) kan bli trädbildande i de delar av landet där de är naturligt förekommande.
- det är möjligt att förnygra skogsmarken med lämpligt trädslag.
- minst 7 av 10 förnygrade tallstammar är oskadade vid 5 meters höjd.
- antal oskadade huvudstammar av tall vid 5 m övre höjd är mellan 1200 och 1600 stammar per hektar beroende på bonitet.

Landskapsekologi

All skoglig planering bör ingå i ett landskapsekologiskt sammanhang. Det innebär att landskapet och avrinningsområden beaktas vid skogliga åtgärder där även behov av att återskapa skogs- och vattenmiljöer beaktas.

Sociala standarden

Den verksamhet som har betydelse för svensk certifiering ska bedrivas så att gällande lagar, svenska kollektivavtal och praxis på arbetsmarknaden efterlevs. De resurser som avsätts ska anpassas till storleken på varje enskilt företags och situation. Att anlita en PEFC certifierad entreprenör är grunden och ett krav för att klara kraven i standarden.

Hänsyn till sociala värden, rekreation och friluftsliv

Skogens sociala värden är all den nytta från skogen som människor får del av; upplevelsevärden, folkhälsa, arbetstillfällen och landsbygdsutveckling.

- Områden på fastigheten som har stor betydelse för rekreation och friluftsliv ska identifieras och dokumenteras. Identifiering och dokumentation ska senast göras inför åtgärd.
- I de fall något område enligt ovan har identifierats ska fastighetsägaren, eller dennes ombud, utifrån lokala förutsättningar och när situationen så kräver, vidta lämpliga informations- och dialoginsatser innan skogsbruksåtgärder påbörjas.
- Framkomligheten på väl nyttjade stigar och leder ska bevaras vid skogsbruksåtgärder bl.a. ska ris från avverkning tas bort och markberedning och körskador undvikas. Skadade stigar och leder ska repareras så att ursprunglig framkomlighet återställs.

Landsbygdsutveckling

Certifieringen stödjer principen om bärkraftig landsbygdsutveckling i hela Sverige. Såväl småskaligt som storskaligt skogsbruk liksom turism baserad på natur- och kulturmiljö, är viktiga plattformar för landsbygdsutveckling.

- Vid upphandling av skogliga tjänster ska lokala entreprenörer inkluderas. Uppdragets storlek bör anpassas så att lokala entreprenadföretag kan delta på marknadsmässiga villkor.

Företagaransvar

Certifieringen verkar för ett långsiktigt och jämbördigt samarbete mellan affärs- och avtalsparter med ömsesidig respekt och ansvarstagande.

- Affärsavtal ska tecknas skriftligt mellan beställare och uppdragstagare. Av affärsavtalet ska omfattningen av uppdraget framgå.
- Företag ska erlägga lagstadgade avgifter och skatter. Svensk F-skatt och momsregistrering ska redovisas.

Försäkringar

Den som utför skogligt arbete, som anställd eller företagare, ska ha försäkringskydd som omfattar:

- Arbetskada
- Sjukdom/livförsäkring
- Tjänstepension
- Premiefrielse

Skoglig Kompetens

Personal med god kompetens för de arbeten som utförs är en viktig del av certifierings standardens tillämpning. Personal som utför skogliga arbeten ska ha god kunskap om certifierings standarden.

- Personal som planerar, leder eller utför skogliga arbeten ska ha för arbetet erforderlig kompetens.

- Personal, som planerar, leder eller utför skogliga arbeten ska ha för ändamålet adekvat natur- och kulturmiljövårdskompetens genom SYN-kurs i ämnet eller motsvarande.
- För de aktörer där kompetens krävs ska kompetensen förnyas minst var femte år genom t.ex. SYN-kursen Natur- och kulturmiljövård – förnyelse.

Miljö

En av certifieringens grundpelare för ett uthålligt skogsbruk är att värna och gynna skogens miljövärden. Vid alla skogsbruksåtgärder ska flora, fauna, mark och vatten beaktas. Som komplement till anpassade skogsbruksåtgärder ska även områden avsättas helt för miljöändamål.

Skogsbruket ska bedrivas så att gällande lagar och branschpraxis följs. Målen för miljöhänsyn bör genomgående överstiga skogsvårdslagstiftningens minimikrav. Skogssektorns målbilder för god miljöhänsyn ger ytterligare vägledning. Naturhänsyn som tagits vid tidigare åtgärder i beståndet ska värnas.

Avsättningar för miljöändamål

- Minst 5 % av den produktiva skogsmarken ska avsättas för miljöhänsyn (målklass NO eller NS). Avsättningen ska markeras i en skogsbruksplan. Undantag gäller för markinnehav om mindre än 20 ha produktiv skogsmark där områden som har höga naturvärden saknas.
- Minsta sammanhängande areal för avsättning är 0,3 ha.
- Skogsägaren ska eftersträva att återställa eller skapa förutsättningar för att binda samman skyddsvärda biotoper där så är lämpligt.
- I nyckelbiotoper och i områden avsatta för naturvårdsändamål (NS, PF), rekreation eller friluftsliv, där skötsel behövs för att bevara eller förstärka värdena, ska åtgärder utföras. Endast åtgärder för att bevara eller förstärka biologisk, sociala, naturvärden och/eller kulturmiljövärden tillåts.

Undantag

Om mer än 10 % av den produktiva skogsmarken avsatts för naturvårdsändamål kan lättnader från standarden tillämpas.

Skog som ska brukas med förstärkt hänsyn

I enskilda bestånd förekommer ibland områden med högre naturvärden än sin omgivning såsom vattendrag, lodytor och rasbranter. Dessa beaktas särskilt vid skogsbruksåtgärder för att värna biologisk mångfald. Skog med naturvärden, som inte prioriterats för avsättning, ska brukas med en hög naturvårdsambition.

Skogsbrukare med markinnehav som innehåller områden med höga bevarandevärden ska vara öppen för kunskap och synpunkter från relevanta intressenter och/eller experter om hur identifierande bevarandevärden kan bibehållas eller ökas. Dessa ska införlivas i plandokumentationen. Exempel på områden där särskild hänsyn kan behöva tas är Natura 2000 områden, Vattenskyddsområden och områden med riksintressen.

Naturvärdesträd och utvecklingsträd

Samtliga skogsvårdsåtgärder är viktiga för skapandet av framtida naturvärden. Naturvärdesträd är värdefulla för biologisk mångfald och kan bidra till skogens estetiska värden.

- Vid gallring och föryngringsavverkning ska alla naturvärdesträd lämnas för att leva, dö, brytas ner och multna. Uppgår det totala antalet naturvärdesträd till mindre än 10 träd per hektar vid föryngringsavverkning kompletterar man med utvecklingsträd så att 10 träd per hektar alltid lämnas.
- Avveckling av en fröträdsställning betraktas i dessa sammanhang som en del av föryngringsavverkningen. Förutsatt att tillräcklig mängd naturvärdesträd och utvecklingsträd är lämnade vid föryngringsavverkningen behöver inte ytterligare utvecklingsträd lämnas när fröträden avverkas.

Ett naturvärdesträd kan vara döende eller levande. Ett naturvärdesträd ska ha speciella naturvärden och vara avvikande från det bestånd som ska avverkas.

Exempel på naturvärdesträd:

- Träd som är avvikande från resterande bestånd och särskilt grova och/eller gamla träd.
- Grova träd med påtagligt vid och grovgrenig/ platt krona.
- Grova, tidigare frivuxna, s.k. hagmarksgranar.
- Grova aspar och alar om de inte förekommer rikligt.
- I barrdominerade bestånd förekommande trädformig sälg, rönn, oxel, lönn, lind, hägg, fågelbär eller grov hassel.
- Enstaka eller mindre grupper av ädla lövträd i det boreala skogslandskapet.
- Grova enar.
- Träd med påtagliga öppna brandlyror.
- Hålträd och träd med risbon.
- Träd med tydliga kulturspår.

Utvecklingsträd

Utvecklingsträd är levande ordinära träd, representativa för beståndet, som sparas för att utvecklas till naturvärdesträd under nästa omloppstid. Som utvecklingsträd väljs de träd med snabbast möjlighet att utveckla naturvärden. Utvecklingsträden sparas med fördel i eller i anslutning till trädgrupper, kantzoner och hänsynsbiotoper.

Lövträd

Lövträd i skogsbestånden är viktiga både för biologisk mångfald, för kulturmiljö och för skogens estetiska värden. PEFC strävar efter att öka andelen äldre och grövre lövträd samt den lövdominerade arealen.

- Där naturliga föryngringsbetingelser finns för löv, ska skogsbruket bedrivas så att minst 5 % av arealen frisk- och fuktig mark på den produktiva skogsmarksarealen utgörs av bestånd som domineras av lövträd.
- I bestånd där de naturliga förhållandena medger, ska lövträd värnas vid röjning och gallring så att de utgör minst 10 % av stamantalet fram till sista gallring. Fram till föryngringsavverkning ska minst 20 lövträd per hektar finnas.
- Åtgärder skall undvikas i skiktade lövbestånd under häckningsperioden.

Tillägg FSC

I bestånd där de naturliga förhållandena medger skall Lövträd skall sparas så att de uppgår till 10 % av volymen i slutavverkningsbestånden.

Undantag FSC

Om lövdominerat bestånd uppgår till minst 20 % av produktiva skogsmarken eller på markinnehav där minst 10 % av skogsmarksarealen har lövträdsdominerade naturvårdsavsättningar, kan lättnade vad gäller löv på beståndsnivå tillämpas.

Död ved

Död ved är en viktig faktor för biologisk mångfald och ofta en bristvara i brukade skogar. En grundläggande ambition för PEFC är därför att öka mängden döda stående träd, lågor, högstubbar m.m. Hänsyn ska tas till den döda vedens biologiska värde som beror på grovlek, nedbrytningsgrad, träslag och läge.

- All död ved, äldre än 1 år, ska värnas vid skogliga åtgärder. Den döda veden ska om möjligt lämnas intakt på ursprunglig plats.
- I PG-bestånd med stor mängd äldre död ved ska minst 20 av de biologiskt mest värdefulla döda träden/lågorna per hektar lämnas.

Tillägg FSC

All död ved äldre än 1 år sparas.

Större sammanhängande områden med död skog, som inte är lämnad av naturhänsynsskäl, får åtgärdas för att möjliggöra anläggning av ny skog enligt kraven i skogsvårdslagstiftningen:

- Från andra gallring t.o.m. slutavverkning (förutom i bestånd av ädellöv) ska grov död ved bestående av minst tre färska högstubbar, stockar, liggande eller ringbarkade träd skapas per hektar.
- Avveckling av en fröträdsställning räknas som en del av föryngringsavverkningen. Förutsatt att tillräcklig mängd färsk död ved lämnades vid föryngringsavverkningen behöver inte ytterligare mängder tillskapas när fröträden avverkas.
- Vid föryngringsavverkning i ek- och bokbestånd ska under föryngringsfasen död ved skapas så att, när det gamla beståndet avvecklats, finns minst två döda träd av huvudträdslaget per hektar. Av övriga ädellöv ska enstaka färska högstubbar, stockar, liggande eller ringbarkade träd tillskapas under slutdelen av gallringsfasen.
- Längs stigar/vandringsleder eller där risk för skada på människor eller egendom föreligger ska döda träd som riskerar vindfällning kapas och lämnas i form av högstubbar eller lågor.
- I samband med uttag av avverkningsrester ska hänsyn i form av grova toppar av löv och tall lämnas.

Avsteg från tillskapande och kvarlämnande av färsk död ved av barrträd får göras:

- Vid dokumenterad risk för massförökning av skadeinsekter.
- Efter större/omfattande härjning, i av Skogsstyrelsen deklarerat bekämpningsområde.

Tillägg FSC

Skogsbrukare ska lämna vid tillvaratagande av vindfällan på hyggen, i medeltal, minst två grövre nya vindfällan per hektar.

Dikning

Samråd med Skogsstyrelsen bör genomföras innan rensning/underhåll av diken utförs. Skyddsdikning får tillämpas då skogsvårdslagstiftningens föryngringskrav inte kan uppfyllas på annat sätt.

- Entreprenören som utför/planerar åtgärden ska vara PEFC certifierad samt inneha SYN- kurs: "[Natur- och kulturhänsyn - Dikesrensning/Skyddsdikning](#)" eller motsvarande
- Markavvattning får inte ske på tidigare odikad mark.
- Diken på torvmark där dikeseffekten uteblivit, är mycket liten eller där höga naturvärden skadas genom rensning, ska inte underhållas, undantaget om diket avvattnar ett annat dikat område.
- I samband med dikesrensning ska diken som mynnar direkt ut i vattendrag och sjöar åtgärdas, så att slam i vattnet kan sedimentera innan vattnet når vattendraget.
- Undantag från åtagandet att inte anlägga nya diken medges vid översvämningar, hotande skogsbeståndets livskraft, uppkomna utom skogsägarens egen kontroll. Undantaget gäller dock inte skogar med höga naturvärden och som naturligt och återkommande översvämmas.
- Åtgärderna skall utföras enligt Skogsstyrelsens riktlinjer.

Metoder för att skydda mark och vatten

Skogsbruk kan påverka mark och vatten på olika sätt. Uttag av virke och skogsbränsle minskar tillgänglig näring och markskador kan innebära att näringsomsättningen i marken påverkas negativt, att marken kompakteras samt att grund- och ytvatten påverkas genom transport av slam eller lösta näringsämnen och tungmetaller. Byggandet av skogsbilvägar bör samordnas över fastighetsgränser då detta är möjligt och inte förläggas direkt intill sjöar, våtmarker, känsliga biotoper, kultur- och fornlämningar eller frekvent utnyttjade stigar. Vattenskyddsområden bör skyddas mot nuvarande och framtida risker.

- Åtgärder ska planeras med hänsyn till årstid och markens bärighet så att skador på mark och vatten undviks.
- Vid skogsbruks- och vägbyggnadsplanering ska särskild hänsyn tas till våtmarks- och vattenmiljöer.
- Nya vägar ska anläggas så att naturliga vattendrags sträckningar bevaras och skador på vattendragen och hinder för migration minimeras. Nya vägdiken ska inte mynna direkt i vattendrag, sjöar eller våtmarker.
- Lämplig metodik och teknik ska användas för att minimera körskador vid drivning, speciellt där transporter korsar vattendrag.
- Vid markberedning ska man tillse att lämplig metod används. Markberedning utförs inte i kantzoner mot vatten och på blöta marker.

Kant och skyddszoner

Kantzoner och skyddszoner är viktiga för biologisk mångfald på såväl skogsmarken som angränsande ägoslag. Olika marker har olika förutsättningar och skyddszonerna ska anpassas efter rådande förhållanden.

- I kantzoner/bryn och vid sjöar och vattendrag ska lövträd och buskar gynnas för att skapa en skiktad, olikåldrig kantzon.
- På marker där skyddszon behövs men saknas ska åtgärder vidtas för att så snart som möjligt kunna skapa en funktionell skyddszon vars bredd anpassas efter skyddsobjektet i fråga och de förutsättningar som gäller på platsen.
- Spårbildning vid kant- och skyddszoner ska undvikas.

Kalytesbegränsningar

Lämna hänsynsytor, kantzoner eller gruppställda naturvärdesträd och grupper av utvecklingsträd på sådant sätt att större kala ytor undviks.

Kulturmiljö, Hänsyn

Vid skogsbruksåtgärder på mark med kulturlämningar erhålls vägledning från skogssektorns framtagna målbilder för god miljöhänsyn. Vid fornlämning gäller i första hand Länsstyrelsens meddelande eller beslut. Yttäckande forn- och kulturlämningar kräver extra planering före åtgärd för att undvika skador och särskild vikt ska läggas vid kommunikation mellan beställare och utförare.

- Skogliga åtgärder ska utföras så att fornlämningar och fornlämningsområden inte skadas och så att skador på övriga kulturlämningar minimeras.
- I samband med skogsbruksplanläggning och traktplanering ska kända och nyupptäckta forn- och kulturlämningar markeras i skogsbruksplanen och traktdirektivet.
- Särskilda naturvärden som finns i kulturpräglade områden, t.ex. kulturlandskapets träd- och buskarter eller där artsammansättningen bär prägel av tidigare hävd, ska beaktas och gynnas i lämplig omfattning.
- Övriga träd som växer direkt i och invid forn- och kulturlämningar och deras synliga strukturer ska som regel tas bort.
- Kulturstubbar ska skapas för att markera forn- och kulturlämningar om inte detta framgår tydligt på annat sätt.

Tillägg FSC

- Skogsbrukare ska sköta, där förutsättningar finns, övriga beskogade tidigare öppna kulturmarker så att närområdet i anslutning till ännu öppen kulturmark domineras av lövträd under hela omloppstiden.
- Skogsbrukare ska inte anlägga skog på avgränsade öppna eller igenväxande kulturmarker i skogslandskapet mindre än 0,5 hektar och inte på öppna och igenväxande kulturmarker med särskilda natur- och kulturvärden där den hävdbetingade artsammansättningen ännu är tydlig (torplägen, äldre odlingar).